

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΕ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Το *Ενδυνάμωση και Φροντίδα* είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα που έχει ως στόχο: να ενισχύσει τη γνώση για τη διάδοση και τα χαρακτηριστικά των εμπειριών βίας και κακοποίησης εις βάρος κοριτσιών ηλικίας 14-18 ετών που βρίσκονται σε ιδρύματα φροντίδας υπό τη νομική ευθύνη του δημοσίου, σε 5 κράτη-μέλη της ΕΕ (Βουλγαρία, Κύπρο, Φινλανδία, Ιταλία και Καταλονία/Ισπανία). Επιπλέον, το πρόγραμμα έχει ως στόχο να προσφέρει ενδυνάμωση σε νεαρά κορίτσια που βρίσκονται σε ιδρύματα, ώστε να μπορούν να προστατεύσουν τον εαυτό τους και τις συνομήλικές τους από φαινόμενα βίας.

Οι συστάσεις πολιτικής του προγράμματος *Φροντίδα και Ενδυνάμωση* είναι το αποτέλεσμα της ομαδικής δουλειάς των εταιρών τα τελευταία 2 χρόνια. Με αυτό, το πρόγραμμα *Φροντίδα και Ενδυνάμωση* και οι εταιρείες του επιδιώκουν να τοποθετήσουν το θέμα των νεαρών κοριτσιών που ζουν σε ιδρύματα φροντίδας και τα περιστατικά βίας, σε ευρωπαϊκή αλλά και σε διεθνή πολιτική ατζέντα. Στόχος των εισηγήσεων είναι να πληροφορήσουν και να ευαισθητοποιήσουν τους φορείς που χαράσσουν πολιτική και δημόσιους υπαλλήλους για τη σοβαρότητα της βίας που έχουν υποστεί κορίτσια που είναι σε ιδρύματα φροντίδας. Συνεπώς, οι συστάσεις έχουν ακόμη στόχο να τους/τις παροτρύνουν να ασχοληθούν με αυτό το κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο μέχρι τώρα έχει αντιμετωπιστεί ανεπαρκώς και να τους/τις εφοδιάσει με επαρκή καθοδήγηση για δράση.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ (ΑΓΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ)

Δεδομένου ότι:

- A. Τα παιδιά είναι έμφυλα ανθρώπινα όντα και τα κορίτσια έχουν συγκεκριμένες εμπειρίες και ανάγκες.
- B. Ευρωπαϊκές πολιτικές που ασχολούνται με τα δικαιώματα των παιδιών δεν ακολουθούν έμφυλη προσέγγιση. Παρόλο που τα δικαιώματα του παιδιού συμπεριλαμβάνονται σε διάφορες πολιτικές και προγράμματα, εκεί χρησιμοποιείται ο ουδέτερος όρος παιδιά, κάτι το οποίο υπογραμμίζει την απουσία των κοριτσιών και τις συγκεκριμένες ανησυχίες τις οποίες αντιμετωπίζουν. Μερικές από αυτές περιλαμβάνουν έμφυλες διακρίσεις και στερεότυπα, καθώς και τον μεγαλύτερο κίνδυνο σεξουαλικής εκμετάλλευσης, πορνείας και βίας.
- Γ. Μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το δικαίωμα στην προστασία και τον σεβασμό, καθώς και η προώθηση της αρχής για την καλύτερη ευημερία των παιδιών αναγνωρίζονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος πέτυχε το ίδιο νομικό καθεστώς με τις ευρωπαϊκές συνθήκες, οι οποίες υλοποιήθηκαν στη Συνθήκη της Λισαβόνας, τον Δεκέμβριο του 2009. Ο Χάρτης χρησιμοποιεί τον ουδέτερο όρο «παιδί» με ελάχιστη αναφορά στο φύλο. Στο τρίτο του σημείο αναφέρει «αυτού ή αυτής»: «Κάθε παιδί θα έχει το δικαίωμα να διατηρεί σε καθημερινή βάση μία προσωπική σχέση και απευθείας επαφή με τους γονείς του ή της, εκτός και αν αυτό είναι αντίθετο στην ευημερία του ή της». Ωστόσο, δεν υπάρχει απευθείας αναφορά στα κορίτσια.
- Δ. Από το 2004 καμία νομοθεσία δεν έχει υιοθετηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο το οποίο να επηρεάζει ή να σχετίζεται με τα δικαιώματα των κοριτσιών. Ωστόσο, άλλες πρωτοβουλίες δράσης και κείμενα πάνω στα δικαιώματα των παιδιών έχουν αναπτυχθεί. Όμως, στις περισσότερες περιπτώσεις δεν λαμβάνουν υπόψη

τον παράγοντα φύλο, ακόμη και όταν αναφέρονται σε θέματα που σχετίζονται στενά με τα δικαιώματα των κοριτσιών όπως η βία, η σεξουαλική πορνογραφία ή η χρήση του διαδικτύου και άλλων μέσων επικοινωνίας.

Ε. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Παιδιών του 2006, λαμβάνει υπόψη την κατάσταση των παιδιών στην Ευρώπη, αλλά δεν συμπεριλαμβάνει ευαισθησία στο θέμα φύλου. Θέματα όπως ο ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, καταναγκαστικές σεξουαλικές σχέσεις, καταναγκαστικοί γάμοι και μόλυνση από HIV λαμβάνονται υπόψη, αλλά χωρίς να δίνεται σημασία στη διάσταση του φύλου.

Ζ. Το 2008 η σλοβενική προεδρία στο συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέλυσε και ανέπτυξε τους πρώτους δείκτες για το κορίτσι στην ΕΕ. Αυτοί οι δείκτες καλύπτουν 3 διαστάσεις: α) σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, λαμβάνοντας υπόψη την εκπαίδευση στο θέμα του σεξ και των σχέσεων β) οι ιδέες και οι πρακτικές που προωθούν τα μέσα και ο πολιτισμός επικεντρώνονται στην αυτοεικόνα του σώματος, γ) εκπαιδευτικά επιτεύγματα στα μαθηματικά και τις επιστήμες.

Η. Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Μία Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα του Παιδιού» (2011) είναι ένα από τα τελευταία κείμενα που δημοσιεύτηκαν από την ΕΕ πάνω σε αυτό το θέμα. Μέσα σε αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογραμμίζει την ιδέα ότι η προώθηση και η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού είναι ένας από τους στόχους της ΕΕ. Επίσης δηλώνει ότι τώρα είναι η ώρα να αυξήσουμε την ταχύτητα μας σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού και να μεταμορφώσουμε τους στόχους σε δράση. Με αυτή την ανακοίνωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοχεύει να επιβεβαιώσει τη δυνατή αφοσίωση όλων των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων όλων των χωρών μελών στην προώθηση, προστασία και στην επικύρωση του δικαιώματος του παιδιού σε όλες τις σχετικές ευρωπαϊκές στρατηγικές και να μετατρέψει τα πιο πάνω σε χειροπιαστά αποτελέσματα. Η στρατηγική επικεντρώνεται σε έναν αριθμό συγκεκριμένων δράσεων οι οποίες θα καταπολεμήσουν τη βία εναντίον των παιδιών. Όμως, για ακόμα μία φορά, η οπτική του φύλου είναι απύσχα. Η τυφλή προσέγγιση όσο αφορά το φύλο χρησιμοποιείται και δεν υπάρχουν αναφορές στις ιδιαιτερότητες των κοριτσιών, όταν πρόκειται για την αντιμετώπιση βίας.

Το Πρόγραμμα Φροντίδα και Ενδυνάμωση

1. Αναγνωρίζει την ανάγκη να ενσωματώσουμε έμφυλη ανάλυση και οπτική σε όλα τα νομικά κείμενα της ΕΕ, στρατηγικές, προγράμματα και δράσεις όσο αφορά την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών.
2. Καλεί τα ευρωπαϊκά ιδρύματα να επεξεργαστούν και να ενσωματώσουν συγκεκριμένες στρατηγικές πρωτοβουλίες και προγράμματα στο να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των κοριτσιών και πιο συγκεκριμένα των θυμάτων διαφόρων ειδών βίας που ζουν σε ιδρύματα φροντίδας.
3. Καλεί το συμβούλιο της ΕΕ να ακολουθήσει τη χρήση δεικτών για τα κορίτσια που σχεδιάστηκαν το 2008, κάτω από τη σλοβενική προεδρία του συμβουλίου.
4. Καλεί τις κυβερνήσεις της κάθε χώρας να ενσωματώσουν έμφυλη ανάλυση και οπτική σε όλα τα νομικά κείμενα, στρατηγικές, προγράμματα και δράσεις για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ: Η ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

Δεδομένου ότι:

Η έρευνα που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του προγράμματος, επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα άλλων ερευνών (UNICEF 2008). Η προώθηση και η προστασία του δικαιώματος των κοριτσιών να ζουν χωρίς βία πρέπει να γίνει από αόρατο σε αναπόσπαστο κομμάτι των νομοθεσιών. Σύμφωνα με Γενική Μελέτη (2006) του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών πάνω στη βία εναντίον των παιδιών, η πλειοψηφία των κοριτσιών που ζουν σε ιδρύματα φροντίδας έχουν αντιμετωπίσει διάφορα είδη βίας και κακοποίησης, πριν την εισδοχή τους στα ιδρύματα. Αυτή η βία και κακοποίηση κάνει σοβαρή ζημιά στην ευημερία και την αυτοπεποίθησή τους.

Θ. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η βία είχε ασκηθεί από κάποιο μέλος της οικογένειας ή από κάποιον/-αν που γνώριζαν. Το γεγονός ακριβώς ότι ο/η δράστης/-στρια ήταν μέλος της οικογένειας ή γνωστός/-ή επιτείνει τη σύγχυση, τον αποπροσανατολισμό και την αγωνία των κοριτσιών. Τα περισσότερα από αυτά δεν ήξεραν τι να κάνουν και από πού να ζητήσουν βοήθεια.

Ι. Φυσικά, όλα τα κορίτσια θα ήθελαν να μην είχαν υποστεί βία στη ζωή τους. Ωστόσο, οι περισσότερες διαβεβαίωναν ότι το γεγονός πως είχαν περάσει τόσο σκληρές και σοβαρές εμπειρίες, τις έκανε πιο δυνατές και ικανές να ξεπεράσουν κάθε νέο εμπόδιο που μπορεί να συναντήσουν στη ζωή τους. Με αυτή την έννοια, παρά τη συναισθηματική ευπάθεια στην οποία βρίσκονταν ή είχαν βρεθεί όλα σχεδόν τα κορίτσια, είχαν επίσης αναπτύξει στρατηγικές αντίστασης οι οποίες τους επέτρεπαν να επιβιώνουν και να ξεκινήσουν μία νέα ζωή.

Κ. Παράλληλα, έχει φανεί ότι οι παραδοσιακοί έμφυλοι ρόλοι και οι πατριαρχικές αξίες είναι ιδιαίτερα δεδομένοι και διαδεδομένες ανάμεσα στα κορίτσια. Όπως έχει σημειωθεί από την UNICEF, οι παραδοσιακές έμφυλες αντιλήψεις συνδέονται με τις μελλοντικές εμπειρίες συναισθηματικής βίας. Η βία εναντίον των γυναικών είναι συνεχιζόμενη σε όλα τα στάδια της ζωής των γυναικών και η βία εναντίον των κοριτσιών συνδέεται θεμελιωδώς με την έμφυλη βία και με πρακτικές που προκαλούν τη βία εναντίον των γυναικών (UNICEF 2008). Από το αόρατο στο αδιάσπαστο, προωθώντας και προστατεύοντας το δικαίωμα των κοριτσιών να είναι απελευθερωμένα από τη βία.

Λ. Νέα κορίτσια σε κρίσιμο στάδιο σεξουαλικής και συναισθηματικής ανάπτυξης βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο όσο αφορά τη συμμετοχή σε βίαιες στενές σχέσεις. Πράγματι αυτό είναι από τα κύρια αποτελέσματα της έρευνας. Στις περισσότερες των περιπτώσεων κορίτσια που συμμετείχαν στην έρευνα συμμετείχαν σε μη υγιείς σχέσεις. Τα κορίτσια θεωρούν τις σχέσεις ως ένα μέσο για να λάβουν αγάπη και στοργή, ένα μέσο με το οποίο να ξεπεράσουν τις στερήσεις που είχαν στην οικογένεια τους, όμως στις περισσότερες περιπτώσεις, οι σχέσεις αυτές βασιζόνταν στον έλεγχο και σε άλλες τοξικές δυναμικές.

Το πρόγραμμα *Φροντίδα και Ενδυνάμωση*

5. Καλεί κυβερνήσεις να αναπτύξουν και να υλοποιήσουν συγκεκριμένες υπηρεσίες υποστήριξης για κορίτσια σε περιπτώσεις βίας. Επιπρόσθετα θα πρέπει να επιβεβαιώσουν ότι τόσο οι επαγγελματίες όσο και τα παιδιά έχουν επαρκή πληροφόρηση για αυτές τις υπηρεσίες.

6. Καλεί κυβερνήσεις να σχεδιάσουν και να εντάξουν την ανάπτυξη γνώσης και καμπάνιες ευαισθητοποίησης κατά των αγοριών και των κοριτσιών.

7. Καλεί για τον σχεδιασμό και την ένταξη προσαρμοσμένων προγραμμάτων για την ενδυνάμωση των κοριτσιών που ζουν σε ιδρύματα φροντίδας. Η ευθύνη των κυβερνήσεων για την κηδεμονία των κοριτσιών που ζουν σε ιδρύματα φροντίδας υπονοεί ότι οι κυβερνήσεις πρέπει να παρέχουν τεχνική και εκπαιδευτική υποστήριξη στα κορίτσια. Αυτό πρέπει να περιλαμβάνει έμφυλη συναισθηματική εκπαίδευση και πρόληψη της βίας. Έλλειψη προσοχής σε αυτόν τον τομέα περιλαμβάνει σοβαρές συνέπειες σχετικά με την ανεπαρκή προστασία των κοριτσιών. Τα προγράμματα πρέπει να στοχεύουν στην ενδυνάμωση των νεαρών κοριτσιών στα ιδρύματα, έτσι ώστε αυτές να προστατεύουν τους εαυτούς τους και να αποτρέπουν τόσο τον εαυτό τους όσο και τα άλλα κορίτσια από τη βία, καθώς και να προωθούν ισότιμες σεξουαλικές και συναισθηματικές σχέσεις. Τα προγράμματα θα πρέπει να προωθούν μια διαδικασία ανάπτυξης συναισθηματικών ικανοτήτων και προσωπικής ενδυνάμωσης των κοριτσιών που ζουν στα ιδρύματα. Επιπρόσθετα, το πρόγραμμα θα πρέπει να αυξήσει την επίγνωση των κοριτσιών για τα δικαιώματά τους, τα οποία εξασφαλίζουν την ασφάλεια τους, την ανάπτυξη και τη γενική ευημερία μέσα στον γενικό στόχο της προώθησης, της αναγνώρισης της αυτοκυριαρχίας και αυτοπεποίθησης στην επίτευξη των δικών τους στόχων και προσδοκιών από τη ζωή.

8. Καλεί τα ιδρύματα φροντίδας να καλλιεργήσουν την εκπαίδευση των επαγγελματιών που εργάζονται με τα κορίτσια. Τα νεαρά κορίτσια βρίσκονται κάτω από τη νομική ευθύνη του δημοσίου και ως εκ τούτου δικαιούνται επαρκή προστασία. Παρόλα αυτά, οι επαγγελματίες σε ιδρύματα φροντίδας έχουν συχνά ανεπαρκείς γνώσεις για τη βία και για θέματα φύλου, όπως επίσης προκαταλήψεις και στερεότυπα εναντίον των κοριτσιών. Ακόμα ένα από τα αποτελέσματα της έρευνας σχετίζεται με το μεγάλο ενδιαφέρον των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτά τα ιδρύματα για την καλύτερη προετοιμασία τους όσο αφορά την αντιμετώπιση της κατάστασης του κάθε κοριτσιού.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Συντονιστές του προγράμματος:

SURT. Ίδρυμα γυναικών, Ισπανία

Οι εταίροι του προγράμματος:

- Animus Association, Βουλγαρία
- Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου, Κύπρος
- Tampere Onlus Association, Ιταλία
- WGS- Πανεπιστήμιο Όουλου, Φινλανδία

Περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα στο: www.empoweringcare.eu